

Kopja nr.- /Shembulli nr.

Lënda: Konferenca gjashtëmujore, Njoftim, dorëzohet.-

Lidhja: Zbatimi i Planit të dytë Kombëtar të Veprimit të Republikës së Maqedonisë së Veriut për zbatimin e Rezolutës 1325 të Kombeve të Bashkuara "Gratë, paqe dhe siguria" (2020 - 2025) - korniza strategjike

I. SHKALLA E ZBATIMIT TË AKTIVITETEVE NË PERIU DHËN JANAR – KORRIK VITI 2022

Bazuar në aktivitetet e parashikuara nga institucionet përgjegjëse për zbatimin e Planit të dytë Nacional të Veprimit të Republikës së Maqedonisë së Veriut për zbatimin e Rezolutës 1325 të Kombeve të Bashkuara "Gratë, Paqja dhe Siguria" (2020 –2025) – kornizë strategjike, në periudhën janar-qershor 2022 janë zbatuar aktivitetet që vijojn:

MINISTRIA E MBROJTJES:

Ministria e Mbrojtjes dhe Armata e Republikës së Maqedonisë së Veriut janë në vazhdimësi në krijimin e kapaciteteve të reja dhe forcimin e kapaciteteve ekzistuese për kryerjen e trajnimeve gjinore, me se grupi i trajnerëve gjinorë u rrit nga 21 (njëzet e një) në 25 (njëzet e pesë) trajnerë të certifikuar gjinor të NATO-s.

Organizuar nga UNDP/SEESAC, në bashkëpunim dhe mbështetjen e Ministrisë së Mbrojtjes të Republikës së Maqedonisë së Veriut dhe Qendrës Gjinore Nordike në Operacionet Ushtarake (NCGM), në maj të vitit 2022, në kazermën "Goce Delechev"-Shkup u mbajt një kurs rajonal dyjavor. "Trajnim për trajnerë gjinorë" përmes të cilit 4 përfaqësues të rinj nga Ministria e Mbrojtjes dhe Armata kanë fituar certifikimin e trajnerit gjinor.

Drejtor i kursit ishte Koordinatori i GRP për KMiE nga Ministria e Mbrojtjes e Republikës së Maqedonisë së Veriut, si trajner i certifikuar për çështje gjinore dhe lider i grupit sindikal, dhe në të njëjtën kohë një tjetër trajner i certifikuar gjinor u angazhua nga Armata.

Në drejtim të forcimit dhe ruajtjes së bashkëpunimit rajonal në prill të vitit 2022 të organizuar nga UNDP/SEESAC, u mbajt takimi i 14-të rajonal për mekanizmat për barazinë gjinore në ministritë e mbrojtjes dhe në vendet e Ballkanit Perëndimor, të cilit Ministritë e Mbrojtjes dhe Forcat e Armatosura informuan për progresin e arritur për periudhën nga takimi i mëparshëm rajonal dhe aktivitetet e ardhshme në fushën e lëndës, ndërsa në takim morën pjesë pesë përfaqësues nga Ministria e Mbrojtjes dhe Armata.

Në pjesën e përfshirjes së perspektivës gjinore në programet e edukimit dhe trajnimit, në Faza përfundimtare është përgatitja e studimit rajonal për integrimin e perspektivës gjinore në arsimim dhe trajnim në sistemet e mbrojtjes në vendet e Ballkanit Perëndimor. Për të përmendur, dhe në kuadër të projektit rajonal me UNDP/SEESAC në qershor të vitit 2022 u mbajt një takim final rajonal i Grupit Rajonal të Punës për t'i përcaktuar ato konkluzionet dhe rekomandimet nga materiali i përgatitur, të cilat do të japin një pasqyrë të detajuar të sistemeve për edukimin dhe trajnimin në mbrojtje në vendet e Ballkanit Perëndimor, dhe në të njëjtën kohë të finalizohet dhe të publikohet Studimi deri në fund të vitit 2022.

Lidhur me përfshirjen e perspektivës gjinore në planet strategjike dhe buxhetin e Ministrisë së Mbrojtjes, është përgatitur një deklaratë e re buxhetore gjinore për një nënprogram të ri 11-formimin dhe përmirësimin profesional brenda dhe jashtë vendit.

MINISTRIA E PUNËVE TË BRENDSHME:

Në fushën e mbrojtjes, d.m.th sigurimi i mbrojtjes efektive dhe gjithëpërfshirëse të burrave dhe grave, është vendosur të krijohen shërbime për të përmirësuar mbrojtjen e viktimave të dhunës me bazë gjinore dhe viktimat e dhunës në familje, dhe për këtë qëllim u krijua një Njësi Punuese një grup i ngarkuar për përcaktimin e propozimit për objekte në MPB dhe Ministrinë e MTSP që kanë kushte për pajisjen e dhomave të këndshme në të cilat do të zhvillohen biseda nga personat ekspertë me viktimat të dhunës me bazë gjinore dhe të njëjtat do të jenë të aksesueshme për personat me paaftësi. Njëkohësisht u konstatua se në AP nga OKB-ja e Tetovës, AP nga OKB-ja Gostivar, AP nga OKB Koçani, AP nga OKB Kisella Voda, AP nga OKB Veles dhe AP nga OKB Manastir tashmë ekzistojnë dhoma komode të përshtatura dhe kërkohet informacion kthyes vetëm për aksesin për personat me aftësi të kufizuara fizike. Nga analizat e bëra nga anëtarët e RG për mbulim rajonal të përshtatshëm janë propozuar disa stacione policore: SP. Kumanovë, SP. Ohër, SP. Kërçovë, SP. Prilep, dhe në Shkup SP. Karposh, SP Gazi Baba ose Gjorçe Petrov nga të cilat është kërkuar të paraqesin një njoftim nëse kanë ambiente që mund të përshtaten për dhoma të këndshme, për të gjetur mundësi për përshtatjen e tyre në dhoma të këndshme. Analizat e bëra tregojnë se nga komisariatet e propozuara për momentin vetëm në SP. Kumanovë dhe SP. Prilep i kanë kushtet për të përshtatur dhoma të tilla të këndshme për atë që në ndërkohë po zhvillohen aktivitete për sigurimin e burimeve financiare.

Forcimi i kapaciteteve policore për parandalimin e dhunës me bazë gjinore dhe atë dhuna në familje, oficerë policie nga disa stacione policore morën pjesë në seminare, tryeza, trajnime etj. organizuar nga komuna të caktuara dhe OJQ-të.

Kurrikula bazë e trajnimit policor inkorporon vazhdimisht tema që synojnë rritjen e ekspertizës në trajtimin e një aspekti të ndjeshëm ndaj gjinisë dhe me qëllimin njohja e punonjësve të policisë me parimet e Rezolutës 1325 përmes procesit të trajnimit bazë dhe të vazhdueshëm.

Gjatë periudhës raportuese është nënshkruar Memorandumi i Bashkëpunimit Nr. 13.3-44135/1 nga 20.04.2022. e lidhur ndërmjet Ministrisë së Punëve të Brendshme dhe Asociacionit Maqedonas të gjinekologëve dhe mjekë obstetër. Një nga synimet e synuara të dy palëve nënshkruese në këtë Memorandum është një hyrje në llojet e dhunës me bazë gjinore, të drejtat dhe mbrojtjen dhe kujdesin adekuat të viktimave të dhunës seksuale.

Një deklaratë buxhetore gjinore për vitin 2022 është përgatitur për të luftuar trafikimin e qenieve njerëzore dhe migrimin e paligjshëm. Është krijuar me qëllim të promovimit dhe përfshirjes së barazisë gjinore në luftën kundër trafikimit të qenieve njerëzore dhe migracionit të paligjshëm dhe është e publikuar në faqen e internetit të Ministrisë së Brendshme.

MINISTRIA E PUNËS DHE POLITIKËS SOCIALE :

Të forcohen kapacitetet, të avancohet puna, koordinimi institucional mekanizmat për parandalimin dhe mbrojtjen nga diskriminimi, më 25.05.2022 është miratuar Strategjia për barazi dhe mosdiskriminim 2022-2026 është duke u përgatitur plani i veprimit 2022-2024 dhe duke zhvilluar e-module për barazi dhe mosdiskriminim të dorëzuara në MIOA.

Strategjia për barazi gjinore 2021-2026 është në procedurë parlamentare.

Grupi punues është duke punuar në avancimin e draft-versionit të Ligjit për Barazi Gjinore dhe janë hartuar aktet nënligjore për zbatimin e tij. Instrumenti është marrë nëpërmjet TAEX, raporti nga ekspertiza lidhur me përputhshmërinë e draft versionit të Ligjit për barazia gjinore me standardet ndërkombëtare.

Për sa i përket përfshirjes së perspektivës gjinore në planet dhe buxhetet strategjike të organeve të administratës shtetërore dhe njërive të vetëqeverisjes vendore janë përgatitur 12 buxhete gjinore deklarata/raporte dhe organizoi 4 sesione trajnimi njëditore mbi buxhetimin e përgjegjshëm gjinor ku morën pjesë nëpunësit administrativë të cilët janë të përfshirë në përgatitjen e strategjisë planet dhe buxhetet.

Një grup pune me mbështetjen e ekspertëve të ofruar nga UNFPA është duke punuar për aktet nënligjore për trajnime bazë dhe të vazhdueshme, për Regjistrin e trajnerëve për mbledhjen e integruar të të dhënave të Protokollit për veprim multisektorial dhe Programi për riintegrimin e viktimave.

Lidhur me funksionimin dhe qëndrueshmërinë e Qendrës për viktimat e trafikimit të qenieve njerëzore dhe viktimat e dhunës seksuale, si dhe organizimin e trajnimeve dhe takimeve të punës për të luftuar kundër trafikimit të qenieve njerëzore me ekspertë nga qendrat e punës sociale, organizatat e shoqërisë civile, përfaqësues të policisë dhe institucioneve tjera përgjegjëse, është mbajtur një takim pune me QPS-në Shkup dhe realizoi një trajnim për trafikimin e fëmijëve në bashkëpunim me Këshillin e Evropës dhe Byronë për zhvillimin e arsimit në kuadër të Instrumentit Horizontal për Evropën Juglindore dhe Turqinë projekti “Lufta kundër trafikimit të qenieve njerëzore”.

MINISTRIA E ARSIMIT DHE SHKENCËS:

Me qëllim të përmirësimit të përmbajtjes së kurrikulave dhe teksteve shkollore të arsimit fillorë dhe të mesëm, Ministria e Arsimit dhe Shkencës miratoi kurrikulat e reja për klasën e dytë dhe të pestë, dhe zbatimi i tyre do të fillojë në vitin shkollor 2022/23.

Deri në fund të vitit kalendarik 2022, është planifikuar të përgatitet një analizë e përmbajtjes së teksteve shkollore për arsimin fillor. Në përputhje me rrethanat janë hartuar kurrikula të reja Koncepti i arsimit fillor dhe standardet kombëtare.

MINISTRIA E PUNËVE TË JASHTME :

Teksti i propozimit të Ligjit për Punë të Jashtme, i cili është në procedurë qeveritare parashikon rritje të numrit të grave në pozita të larta drejtuese në Ministri dhe në poste të larta diplomatike në DKPata. Në gjashtëmujorin e parë të vitit 2022 është bërë sistemimi në Ministrinë me të cilën u promovua titulli administrativ i gjithsej 10 grave në Ministri.

Përmes seminareve, trajnimeve, kurseve dhe konferencave ndërkombëtare të organizuara në brenda dhe jashtë vendit, krahas marrjes parasysh të respektimit të parimit të gjinisë përfaqësimi në lidhje me pjesëmarrësit e nominuar, ka të bëjë edhe me rritjen e ndërgjegjësimit për ndjeshmërinë e çështjes së barazisë gjinore. Në këtë drejtim, në periudhën raportuese, janë mbajtur 2 kurse të formimit profesional (për marrjen e titullit më të lartë). Në këto trajnime morën pjesë gjithsej 27 punonjës, nga të cilët 12 ishin gra. Gjithashtu, 3 gra morën pjesë në trajnime për zhvillimin profesional, të organizuar nga institucionet e huaja.

Në seksionin për afirmimin e perspektivave gjinore dhe avokimin për nxitjen e lidershipit si qëllim strategjik i MPJ-së, në kuadër të Forumit të Prespës sivjet është mbajtur edhe Dialogu i Prespës, Panel diskutimi me temën “Samiti i Demokracisë: Rëndësia e grave në vendimmarrje”. Fjalimet hyrëse i mbajti ministria e Jashtme Fatmire Isaki, ndërsa të ftuar special drejtuar nga PRK Vjosa Osmani-Sadriu dhe Rosemary A. Di Karlo.

MINISTRIA E DREJTËSISË :

Është në procedurë parlamentare të miratimit Ligji për pagesën e dëmshpërblimit monetar për viktimat e krimet me dhunë, dhe për zbatimin e tij janë ndarë 16 milionë denarë në Buxheti i Ministrisë së Drejtësisë. Ligji për ndryshimin dhe plotësimin e ligjit penal është në procedurë parlamentare të miratimit, për të cilin nuk parashikohen implikime financiare.

Miratuar dhe publikuar në faqen e internetit të Ministrisë së Drejtësisë Raporti vjetor për aplikimin e Ligjit për Ndihmën Juridike Falas për vitin 2021. Në prill të vitit 2022 u mbajt një trajnim me temën “Rritja e ndërgjegjësimit për rolin e gruas dhe rëndësia e zbatimit të Rezolutës 1325”, ku morën pjesë 8 gjyqtarë, 1 prokurorë publik dhe 7 bashkëpunëtorë profesionistë. Trajnimi është siguruar me buxhetin e Akademisë për Gjyqtarë dhe prokurorë publikë.

DREJTORIA PËR MBROJTJE DHE SHPËTIM :

Në periudhën raportuese janë zhvilluar aktivitete, ushtrime dhe trajnime të shumta në fushën e mbrojtjes civile, parandalimin, planifikimin dhe zhvillimin, duke adresuar vazhdimisht vëmendje ndaj përfaqësimit të barabartë të grave dhe burrave në aktivitete. Pjesëmarrja e grave në pjesët operative të punës së Drejtorisë për Mbrojtje dhe Shpëtim është rritur relativisht, në të njëjtën kohë ndërmerren aktivitete për rritjen e interesimit të grave për pjesën operative të Drejtorisë duke pasur parasysh faktin se pjesa operative është një punë relativisht e vështirë.

Është formuar një ekip i cili do të punojë me përkushtim në realizimin e trajnimeve dhe ndërmarrjen e iniciativave për të rritur praninë e grave në poste drejtuese.

QENDRA PËR MENAXHIM E KRIZAVE :

Një analizë e gjendjes aktuale të infrastrukturës së përhershme të Qendrës për menaxhimin e krizave. Në të gjitha ambientet e QKM-së ka tualete të përshtatshme për gjininë. Në lidhje me rregullime tjera infrastrukturore – ashensor, rampa për persona me nevoja të veçanta, ju informojmë se i njëjti prioritet është planifikuar në ciklin e ardhshëm buxhetor dhe në përputhje me dinamikën e mjeteve të siguruara financiare do të zbatohet ky detyrim.

II. PËRFUNDIM :

Ministria e Shëndetësisë dhe Ministria e Financave si pjesë e obligimeve institucionale për zbatimin e PNV-së së dytë të Republikës së Maqedonisë së Veriut për Rezoluta 1325 e Kombeve të Bashkuara "Gratë, Paqja dhe Siguria" (2020 – 2025) – kornizën strategjike, nuk kanë dorëzuar raporte/brifingje gjashtëmujore për aktivitetet e realizuara në periudhë të specifikuar.

KOORDINATOR

**të Grupit të Punës Koordinuese,
monitorimi dhe vlerësimi i PNV-së së dytë
nënkolonel Antonia Stankovska-Budimir**